

Op het einde van het schooljaar, of op het best passende moment, neemt de hele school even de tijd om terug te blikken. Welke maatregelen hebben we genomen? Wat was het resultaat? Welke maatregelen hebben gewerkt, welke niet? Aan welke zijn we niet toegekomen en waarom niet? Wat liep goed, wat ging mis? Wat hadden we anders kunnen of moeten aanpakken? Hoe verliep de samenwerking met andere klassen of met de leerlingen van andere graden? Hoe was de samenwerking met de waterwerkgroep en met de schooldirectie?

8.1 Communicatie

Hoe liep de communicatie door alle stappen heen? Kreeg iedereen de informatie waar ze op gerekend hadden? Werden alle belanghebbenden geïnformeerd? Gebeurde dat consequent? Werden er voldoende informatie- en overlegvergaderingen belegd? Verliepen ze efficiënt? Was er nagedacht over een echte communicatiestrategie? Wat kon er qua communicatie beter?

Natuurlijk is ook het imago van de school voor de omgeving van belang. Heeft het waterproject bijgedragen tot een beter imago? Profileert ze zich nu als een school met een visie over en een hart voor water, milieu en duurzaam leven?

8.2 Verankering

Heeft de school bewust voldoende tijd en middelen geïnvesteerd in haar waterproject? Kun je spreken van een gezonde mix van vak-, klasgebonden en vakoverschrijdende activiteiten, gespreid over het hele schooljaar?

Zijn de gemaakte afspraken, evenementen, acties, communicatiemethoden en de manier van werken verankerd in de school? Zijn ze voldoende en duurzaam verankerd voor de toekomst? Hebben de verschillende participatieorganen van de school rekening gehouden met de adviezen van de waterwerkgroep? Zijn ze opgenomen in het schoolreglement of schoolwerkplan? Is er controle op de naleving? Zijn er eenmalige acties die de school kan omzetten in blijvende?

8.3 Educatieve winst

Hebben leerlingen en personeel nu meer inzicht in de impact die zijzelf en de school hebben op milieu en watergebruik? Kunnen alle doelgroepen hun gedrag met betrekking tot water nu kritisch bekijken? Was er voldoende gelegenheid om bewust voor alternatieven te kiezen? Zijn er duidelijke aanwijzingen dat het milieubewuste en duurzame gedrag is toegenomen? Durven/kunnen/mogen de leerlingen mee verantwoordelijkheid opnemen in het milieubeleid en in het waterbeleid?

8.4 Milieuwinst

Wat heeft het waterproject de school kwalitatief en qua waterbesparing opgebracht? Is er milieu- en financiële winst? Werken de ingevoerde maatregelen? Zijn alle maatregelen afgestemd op een omvattend rationeel watergebruik? Is de waterfactuur effectief gedaald? Zijn de leerkrachten en de leerlingen nu consequent zuinig met water, zoeken ze watervriendelijke oplossingen? Draagt iedereen op school de inzichten en ervaringen mee naar huis?

8.5 Terugkoppeling

Bespreek de evaluatie op een klassenraad of een directieraad zodat naar alle actoren in de school voldoende teruggekoppeld wordt en je hun inbreng kunt verzamelen. Leg afspraken schriftelijk vast en pas verbeteringen concreet toe. Op die manier wordt de aanpak in de toekomst verankerd.

In een debat of in een schoolforum kunnen alle doelgroepen en betrokkenen vrijuit praten over de samenwerking en hoe die nog beter zou kunnen. Afhankelijk van de grootte van de aanpak, kun je kiezen voor een debat op klas-, graad- of schoolniveau. Dat moment van reflectie is niet alleen belangrijk voor de leerlingen. Ook de waterwerkgroep en de directie halen er belangrijke informatie uit voor de waterwerking van het volgende schooljaar.

Doe een zelfevaluatie zoals gesuggereerd in de handleiding [MOS-leidraad secundair](#).

Wil je zakelijk en grondiger te werk gaan, dan kan je ook een SWOT-analyse uitvoeren. Meer informatie daarover vind je in het MOS-praktijkboek voor het secundair: [Een goede cocktail is het lekkerst](#) (p.27-28).

8.6 Tot slot

We kunnen het geheel afsluiten met een slotevenement aan het einde van het schooljaar. Dat is het uitgelezen moment om de eindbeoordeling van het waterproject bekend te maken.

Om de leerlingen te bedanken voor hun inspanningen kun je een watervriendelijk slotfeest organiseren. Met drankjes die weinig proceswater of virtueel water eisen, met herbruikbare plastic bekercs⁵. Wees consequent op alle vlakken, omkader de activiteiten met waterarme oplossingen! Als de maatregelen werkelijk een significante besparing opleveren, kun je de winst voor een deel naar de leerlingen laten terugvloeien. Door een ecologisch tuintje aan te planten, alle leerlingen van metalen drinkbussen te voorzien, een drankfontein-tje te installeren of houten zitbanken op de speelplaats te monteren.

Ten slotte kun je de leerlingen ook met aandacht belonen door op het evenement journalisten uit te nodigen en hen een

persmap aan te bieden met een overzicht van de realisaties van het voorbije schooljaar.

Als kers op de taart kunnen klassen en leerlingen samenwerken aan een water-dvd die van het MOS-waterproject een onvergetelijke gebeurtenis maakt voor de school en de leerlingen.

Wat kan daar zoal op staan? Digitale versies van resultaten van activiteiten in verband met sensibilisatie, inventarisatie, de resultaten van de Waterenquête, het kiezen en uitvoeren van maatregelen, folders, verslagen, foto's en filmpjes, digitale presentaties en ten slotte, maar daarom niet minder belangrijk het waterlied.

Voor de directie is het slotevenement een geschikt moment om ook eens de leerkrachten, het technisch en onderhoudspersoneel en de milieuverantwoordelijken in de bloemetjes te zetten.

5. Die kun je bijvoorbeeld lenen bij GREEN vzw (www.greenbelgium.org)